

16679
Tarih: 24.02.2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Yurttaşların Kamu Hizmetlerine Anadillerinde Eşit Erişim Hakkı Hakkında Kanun Teklifi” ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Nevroz Uysal Aslan

Şırnak Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	İçişleri , Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor , Plan ve Bütçe
Esas Komisyon	Anayasa
Tarih: 4-3-2026	Esas No: 2/3567

TBMM KANUNLAR VE KARARLAR BSK LİGİ
25 Şubat 2026
Numara:

GENİ
25 Şubat 2026
No: 1806894

GENEL GEREKÇE

Türkiye'nin toplumsal yapısı tarihsel olarak çok dilli ve çok kültürlü bir karakter taşımaktadır. Bu gerçeklik içinde, başta Kürtçe olmak üzere farklı anadilleri konuşan milyonlarca yurttaş kamusal yaşamın doğal bir parçasıdır. Buna karşın kamusal hizmetlerin büyük ölçüde tek dil (Türkçe) üzerinden yürütülmesi, farklı anadillere sahip yurttaşların kamu hizmetlerinden yararlanmasında fiili eşitsizlikler doğurmaktadır. Özellikle yurttaşla doğrudan temas eden eğitim, sağlık, adalet, sosyal hizmetler ve yerel yönetim işlemlerinde dil engeli; yanlış anlaşılmalara, hak kayıplarına ve hizmetten yararlanamama durumlarına yol açmaktadır. Bu durum hem bireysel mağduriyet üretmekte hem de kamu hizmetinin doğruluğunu ve etkinliğini zayıflatmaktadır.

Kamu hizmeti, yalnızca sunulduğunda değil, anlaşılabilirliğinde varlık kazanır. Bu nedenle dil, kamu hizmetine erişimin teknik bir unsuru değil, hizmetin kullanılabilirliğini belirleyen asli bir koşuldur. Yurttaşın kamu kurumlarıyla kurduğu ilişkiyi anlayamadığı bir dil üzerinden yürütülen hizmet fiilen sunulmuş sayılamaz.

Demokratik yönetimlerde kamusal hizmetler yerindenlik ilkesi gereği yurttaşla en yakın idari birimler eliyle yürütülür. Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın 4'üncü maddesinin 3'üncü fıkrası da bu ilkeyi açık biçimde düzenlemektedir. Ancak dil engeli, yurttaşların karar süreçlerine ve hizmet mekanizmalarına etkin katılımını sınırlandırarak yerinden yönetim ilkesinin uygulamada zayıflamasına yol açabilmektedir.

Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası insan hakları belgeleri dil temelinde ayrımcılığı yasaklamakta ve bireylerin kendi dilini kullanma hakkını güvence altına almaktadır. Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 27'nci maddesi bu hakkı açıkça düzenlemekte; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 14'üncü maddesi ile 12 No'lu Ek Protokol ayrımcılığı yasaklamakta; Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 17, 29 ve 30'uncu maddeleri çocukların dil ve kültürel kimlik haklarının korunmasını devlet yükümlülüğü olarak tanımlamaktadır.

Buna rağmen uluslararası standartlar ile iç hukuk uygulamaları arasında dil hakları bakımından bütüncül bir uyum sağlanabildiği söylenemez. Bölgesel veya Azınlık Dilleri Şartı'na taraf olunmaması ve mevcut yükümlülüklerin uygulanmasına yönelik kurumsal düzenlemelerin sınırlı kalması, hakların tanınması ile kullanılabilmesi arasında fiili bir boşluk yaratmaktadır.

Dilsel erişilebilirliğin sağlanması, kamu hizmetlerine katılımı artırır, idari işlemlerin doğruluğunu güçlendirir ve kamu yönetiminin hizmet kapasitesini yükseltir. Hizmet alan ile hizmet sunan arasındaki iletişimin açık olması hem bireyin haklarını kullanabilmesini hem de idarenin doğru işlem tesis etmesini sağlar. Bu yönüyle dilsel erişim bireysel bir kolaylık değil, kamu yönetiminin işleyişine ilişkin kurumsal bir gerekliliktir.

Toplumun dilsel gerçekliğiyle uyumlu hizmet sunumu, kamusal kurumlara duyulan güveni artırır, yurttaşların yönetime katılımını güçlendirir ve idare ile toplum arasındaki ilişkiyi

sağlamlaştırır. Dil engellerinin sürdüğü durumlarda ise kamu hizmeti ile yurttaş arasındaki mesafe artar ve hizmetin erişilebilirliği zayıflar.

Kamu hizmetlerinin yurttaşların anlayabildiği dillerde sunulabilmesi, hizmeti herkes bakımından erişilebilir hale getirerek dil temelli fiili eşitsizlikleri azaltacaktır. Böylelikle kamu hizmeti yalnızca hukuken var olan değil, fiilen herkes tarafından kullanılabilen bir nitelik kazanacaktır. Bu durum, hizmet sunumuna ilişkin teknik bir iyileşmenin ötesinde, kamu yönetiminde şeffaflık, katılım ve hesap verebilirlik ilkelerini güçlendiren yapısal bir dönüşüm anlamına gelmektedir.

Sonuç olarak düzenleme: kamu hizmetine erişimde dil engelini ortadan kaldırarak eşitlik ilkesini güçlendirmeyi, yurttaşların devlete erişimini kolaylaştırmayı, idarenin hizmet sunum kapasitesini artırmayı ve kamu yönetimini toplumsal gerçeklikle uyumlu hale getirmeyi hedeflemektedir. Böylece kamu hizmetleri herkes için anlaşılabilir ve kullanılabilir bir niteliğe kavuşacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Bu madde ile farklı anadillere sahip yurttaşların kamu hizmetlerinden eksiksiz ve etkin biçimde yararlanabilmelerini sağlayacak hukuki çerçeve oluşturulmaktadır. Kamu hizmetinin varlığı yalnızca sunulmasıyla değil, hizmetten yararlanan kişi tarafından anlaşılmasıyla gerçekleşmiş sayılır. Bu nedenle anadilde erişim kamu hizmetinin gerçek anlamda yerine getirilmesinin koşulu olarak düzenlenmektedir.

MADDE 2- Madde, kamu kurumları ile yurttaş arasındaki ilişkinin sağlıklı kurulabilmesi için idari işlemlerin anlaşılabilir olmasını esas almaktadır. Kamusal belgelerin ve bilgilendirme araçlarının yalnızca tek dilde düzenlenmesi farklı anadillere sahip yurttaşlar açısından hizmete erişimde güçlük yaratabilmektedir. Düzenleme ile bu durumun önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 3- Madde ile anadilde hizmet sunumu talep edilmesi halinde yerine getirilmesi gereken bir yükümlülük haline getirilmektedir. Böylece dil temelli fiili eşitsizliklerin önlenmesi hedeflenmektedir.

MADDE 4- Kamu hizmetlerinin etkinliği hizmet sunulan yerin toplumsal ve dilsel yapısının dikkate alınmasını gerektirir. Bu nedenle kamu kurumlarına gerekli personel ve organizasyon düzenlemelerini yapma yükümlülüğü getirilmektedir.

MADDE 5- Hakların kullanılabilirliği yalnızca tanınmalarıyla değil, uygulanmalarını sağlayacak kurumsal koşulların oluşturulmasıyla mümkündür. Bu madde ile teknik altyapı ve idari düzenlemelerin sağlanması güvence altına alınmaktadır.

MADDE 6- Dil engeli bulunan durumlarda tercüme desteği sağlanmaması kamu hizmetine erişimi fiilen ortadan kaldırabilir. Bu nedenle tercüme desteği kamu hizmetinin tamamlayıcı unsuru olarak düzenlenmektedir.

MADDE 7- Bu madde ile düzenlemenin uygulanacağı alanlarda dil temelinde doğrudan veya dolaylı ayrımcılık yapılmasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır.

GEÇİCİ MADDE 1- Bu madde ile Kanunun uygulanabilmesi için gerekli idari ve teknik hazırlıkların belirli süre içinde tamamlanması öngörülmektedir.

MADDE 8- Madde ile Kanunun yürürlük tarihi düzenlenmektedir.

MADDE 9- Madde ile Kanunun yürütülmesine ilişkin hüküm düzenlenmektedir.

YURTTAŞLARIN KAMU HİZMETLERİNE ANADİLLERİNDE EŞİT ERİŞİM HAKKI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı: yurttaşların kamu hizmetlerinden eşit, etkin ve eksiksiz biçimde yararlanabilmesini sağlamak üzere kamu hizmetlerine anadillerinde erişimine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Kanun: kamu kurum ve kuruluşları ile kamu hizmeti yürüten tüm gerçek ve tüzel kişileri kapsar.

(2) Kamu hizmeti kapsamında yapılan her türlü başvuru, işlem, bildirim, hizmet sunumu ve iletişim bu Kanun hükümlerine tabidir.

Anadilde Hizmet Esası

MADDE 3- (1) Yurttaşlar kamu hizmetlerinden anadillerinde yararlanma hakkına sahiptir.

(2) Anadilde hizmet, talep edilmesi halinde ilgili kamu kurumu tarafından sağlanır.

(3) Hiçbir yurttaş dil gerekçesiyle kamu hizmetinden yararlanmaktan mahrum bırakılamaz.

Kurumsal Yükümlülük

MADDE 4- (1) Kamu kurum ve kuruluşları, hizmet sundukları yerleşim yerlerinde konuşulan dilleri dikkate alarak gerekli idari düzenlemeleri yapmakla yükümlüdür.

(2) Bu kapsamda gerekli personel görevlendirilir veya hizmet içi eğitim sağlanır.

Altyapı ve Teknik Düzenlemeler

MADDE 5- (1) Devlet, kamu hizmetlerinin anadillerde sunulabilmesi için gerekli teknik altyapıyı oluşturur.

(2) Bilgi sistemleri ve kamusal hizmet araçları ilgili idareler tarafından çok dilli hizmet sunumuna uygun hale getirilir.

Tercüme ve Dil Desteği

MADDE 6- (1) Anadilinde hizmetin doğrudan sağlanamadığı durumlarda sözlü veya yazılı tercüme desteği sağlanır.

(2) Bu destek yurttaştan herhangi bir ücret talep edilmeksizin sunulur.

Ayrımcılık Yasağı

MADDE 7- (1) Bu Kanun kapsamındaki hakların kullanımında dil temelinde doğrudan veya dolaylı ayrımcılık yapılamaz.

(2) Diğer kanunların bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

Geçiş Hükümü

GEÇİCİ MADDE 1- Kamu kurum ve kuruluşları bu Kanunun yürürlüğe girdiğı tarihten itibaren bir yıl içinde gerekli idari ve teknik düzenlemeleri tamamlar. Bu süre içinde kamu hizmetlerinin anadilde sunumuna ilişkin talepler, mevcut imkanlar ölçüsünde karşılanır.

Yürürlük

MADDE 8- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 9- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.